

VAN PARYS

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)
2005. március 1. *

A C-377/02. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Raad van State (Belgium) a Bírósághoz 2002. október 21-én érkezett 2002. október 7-i végzésével terjesztett elő az előtte

a **Léon Van Parys NV**

és

a **Belgisch Interventie- en Restitutiebureau (BIRB)**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, P. Jann, C. W. A. Timmermans és A. Borg Barthet tanácselnökök, J.-P. Puissochet, R. Schintgen (előadó), N. Colneric, S. von Bahr, G. Arestis, M. Ilešič, J. Malenovský, J. Klučka és U. Lohmus bírák,

* Az eljárás nyelve: holland.

főtanácsnok: A. Tizzano,
hivatalvezető: M.-F. Contet főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2004. szeptember 21-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Léon Van Parys NV képviselőjében P. Vlaemminck és C. Huys advocaten,
- a Belgisch Interventie- en Restitutiebureau (BIRB) képviselőjében E. Vervaeke advocaat,
- az Európai Unió tanácsa képviselőjében M. Balta, K. Michoel és F. P. Ruggeri Laderchi, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Közösségek Bizottsága képviselőjében T. van Rijn, C. Brown és L. Visaggio, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2004. november 18-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az 1998. július 20-i 1637/98/EK tanácsi rendelettel (HL L 210., 28. o., magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 23. kötet, 304. o.) módosított, a banánpiac közös szervezéséről szóló, 1993. február 13-i 404/93/EGK tanácsi rendelet (HL L 47., 1. o., magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 13. kötet, 388. o.), a 404/93/EGK tanácsi rendeletnek a Közösségbe irányuló banánbehozatal szabályainak tekintetében történő alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1998. október 28-i 2362/98/EK bizottsági rendelet (HL L 293., 32. o.), a vámkontingensek keretében behozott banánra és a hagyományos AKCS-banánra vonatkozó, 1999 első negyedévére érvényes behozatali engedélyek kiállításáról és új kérelmek leadásáról szóló, 1998. december 23-i 2806/98/EK bizottsági rendelet (HL L 349., 32. o.), a vámkontingensek keretében behozott banánra és a hagyományos AKCS-banánra vonatkozó, 1999 első negyedévére (második időszak) érvényes behozatali engedélyek kiállításáról szóló, 1999. január 15-i 102/1999/EK bizottsági rendelet (HL L 11., 16. o.) és a vámkontingensek keretében behozott banánra és a hagyományos AKCS-banánra vonatkozó, 1999 második negyedévére érvényes behozatali engedélyek kiállításáról és új kérelmek leadásáról szóló, 1999. március 19-i 608/1999/EK bizottsági rendelet (HL L 75., 18. o.) érvényességének megállapítására irányul, tekintettel a többoldalú tárgyalások uruguayi fordulóján (1986–1994) elért megállapodásoknak a Közösség nevében a hatáskörébe tartozó ügyek tekintetében történő megkötéséről szóló, 1994. december 22-i 94/800/EK tanácsi határozattal (HL L 336., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 21. kötet, 80.o.) jóváhagyott, a Kereskedelmi Világszervezetet (a továbbiakban: WTO) létrehozó egyezmény 1. A) mellékletében szereplő Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (HL 1994. L 336., 103. o., a továbbiakban: 1994. évi GATT) I. és XIII. cikkére, továbbá a Közösség nevében az 1998. április 7-i 98/278/EK tanácsi határozattal (HL L 127., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 28. kötet 231. o.) jóváhagyott, az Európai Gazdasági Közösség és a Cartagenai Megállapodás és tagállamai: a Bolíviai Köztársaság, a Kolumbiai Köztársaság, az Ecuadori Köztársaság, a Perui Köztársaság és a Venezuelai Köztársaság közötti együttműködési keretmegállapodás (a továbbiakban: keretmegállapodás) 4. cikkére.

- 2 A kérelmet a Léon Van Parys NV (a továbbiakban: Van Parys) és a Belgisch Interventie- en Restitutiebureau (belga piaci beavatkozási és visszatérítési iroda, a továbbiakban: BIRB) között amiatt folyó per keretében terjesztették elő, hogy ez utóbbi megtagadta a nevezett társaságnak Ecuadorból és Panamából származó bizonyos banánmennyiségekre vonatkozó behozatali engedély kiállítását.

Jogi háttér

A WTO-megállapodások

- 3 Az Európai Unió Tanácsa 94/800 határozatával jóváhagyta a WTO-t létrehozó egyezményt, valamint az annak 1., 2. és 3. mellékletében szereplő megállapodásokat (a továbbiakban: WTO-megállapodások), amelyek között szerepel az 1994. évi GATT.
- 4 A WTO-t létrehozó egyezmény II. cikkének (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy:

„Az 1., 2. és 3. mellékletekben szereplő megállapodások és a kapcsolódó jogi aktusok [...] az Egyezmény szerves részét képezik, és minden tagra nézve kötelezőek.”

- 5 Az 1994. évi GATT I. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A behozatalt és kivitelt terhelő vagy ezekkel összefüggő bármilyen vám és illeték, úgyszintén a behozatallal és kivittel összefüggő fizetések nemzetközi átutalásával

kapcsolatban [kivetett bármilyen vámok és illetékek kivetésének módszere] [...] tekintetében minden előnyt, kedvezményt, előjogot vagy mentességet, amelyet bármelyik szerződő fél megad a valamely más országból származó vagy valamely más országba irányuló termékekre, azonnal és feltétel nélkül meg kell adni valamennyi többi szerződő fél területéről származó vagy oda irányuló hasonló termékekre.”

- 6 Az 1994. évi GATT-nak a mennyiségi korlátozások diszkriminációmentes alkalmazásáról szóló XIII. cikke úgy rendelkezik, hogy:

„1. Tilalmat vagy korlátozást csak úgy alkalmazhat valamelyik szerződő fél egy másik szerződő fél területéről származó termék behozatalára [...], ha minden harmadik ország hasonló termékének behozatalára [...] hasonló tilalmat vagy korlátozást alkalmaz.

2. A szerződő felek, amikor importkorlátozásokat alkalmaznak bármely termékre, e termék kereskedelmének olyan elosztására törekednek, amely a lehető legjobban megközelíti azt a részesedést, amelyre a különböző szerződő felek akkor számíthatnának, ha a korlátozás nem állna fenn, és e célból az alábbi rendelkezéseket tartják szem előtt:

- a) Minden olyan esetben, amikor keresztülvihető, meg kell állapítani az engedélyezett import teljes mennyiségét képviselő kontingenseket (akár felosztják őket a szállító országok között, akár nem) [...].
- b) Olyan esetekben, amikor kontingensek megállapítása nem valósítható meg, a korlátozások importengedélyek segítségével, kontingens nélkül alkalmazhatók.

- c) A szerződő felek nem szabják meg, hogy az importengedélyeket az adott terméknek valamely meghatározott országból vagy forrásból történő importjára használják fel, kivéve ha ez a jelen pont d) alpontja szerint elosztott kontingensek alkalmazása céljából történik.
- d) Olyan esetekben, amikor a szállító országok között valamely kontingenst felosztanak, a korlátozásokat alkalmazó szerződő fél törekedhet arra, hogy megegyezék a kontingens felosztása tekintetében valamennyi más, a szóban forgó termék szállításában jelentősen érdekelt szerződő féllel. Olyan esetekben, amikor ez a módszer gyakorlatilag nem alkalmazható, az érdekelt szerződő fél a termék szállításában jelentősen érdekelt szerződő feleknek a részesedést aszerint juttatja, hogy milyen arányban szállítottak ezen szerződő felek egy korábbi összehasonlítási időszakban a termék importjának teljes mennyiségéből vagy értékéből, figyelembe véve minden olyan speciális tényezőt, amely kihatással lehetett vagy lehet a termék kereskedelmére. [...]

[...]

5. A jelen cikkely rendelkezései vonatkoznak a valamely szerződő fél által bevezetett vagy fenntartott bármilyen vámtarifa-kontingensre [...]"

- 7 A WTO-t létrehozó egyezmény 2. mellékletét képező, a vitarendezés szabályairól és eljárásairól szóló egyetértés (A Kereskedelmi Világszervezetet létrehozó egyezmény 2. melléklete, HL L 336., 234. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 21. kötet, 325. o., a továbbiakban: Egyetértés) 3. cikkének 2., 3., 5. és 7. pontja értelmében:

„2. A WTO vitarendezési rendszere központi elemet képez a multilaterális kereskedelmi rendszer biztonságának és kiszámíthatóságának biztosításában. [...]

3. Rendkívül fontos az olyan helyzetek azonnali megoldása, amelyekben valamely tag úgy ítéli meg, hogy az idetartozó egyezményekből közvetlenül vagy közvetve adódó előnyeit egy másik tag intézkedései csökkentik a WTO hatékony működése és a tagok jogai és kötelezettségei közötti megfelelő egyensúly fenntartása szempontjából.

[...]

5. Az idetartozó egyezmények konzultációs és vitarendezési szabályai és eljárásai szerint hivatalosan felvetett problémák minden megoldásának, beleértve a választottbírószági döntéseket is, összhangban kell állniuk ezen egyezményekkel, és sem az egyezményekből bármely tag számára adódó előnyöket nem semmisíthetik meg, illetve nem csökkenthetik, sem nem gátolhatják ezen egyezmények bármely céljának elérését.

[...]

7. Valamely eljárás megindítása előtt a tagnak meg kell ítélnie, hogy vajon az ezen eljárások szerinti kezdeményezés gyümölcsöző lesz-e. A vitarendezési mechanizmus célja, hogy a vitákra pozitív megoldást biztosítson. Egyértelműen a vitában részt vevő felek számára kölcsönösen elfogadható és az idetartozó egyezményekkel összhangban álló megoldásokat kell előnyben részesíteni. Kölcsönösen elfogadható megoldás hiányában a vitarendezési mechanizmus célja rendszerint, hogy biztosítsa az érintett intézkedések visszavonását, amennyiben úgy találják, hogy ezek nem állnak összhangban bármely idetartozó egyezmény rendelkezéseivel. A kompenzációs rendelkezéshez csak akkor lehet fordulni, ha az intézkedés azonnali visszavonása gyakorlatilag megvalósíthatatlan, illetve ideiglenes intézkedésként, az idetartozó egyezménnyel összhangban nem álló intézkedés visszavonásáig. Ezen Egyetértés a vitarendezési eljárást felhívó tag számára végső lehetőségként az idetartozó egyezmények szerinti engedmények vagy más kötelezettségek diszkriminatív módon történő felfüggesztését teszi lehetővé a másik taggal szemben, függően attól, hogy a [WTO Vitarendezési Testülete (a továbbiakban: DSB)] az ilyen intézkedést jóváhagyja-e.”

- 8 Az Egyetértésnek a DSB ajánlásai és határozatai végrehajtásának felügyeletéről szóló 21. cikke úgy rendelkezik, hogy:

„1. A minden tag számára előnyös, hatékony vitarendezés biztosítása érdekében alapvető a DSB ajánlásainak vagy határozatainak azonnali betartása.

[...]

3. A vizsgálóbizottság vagy Fellebbezési Testület jelentésének elfogadásától számított harminc napon belül megtartott DSB-ülésen az érintett tag köteles tájékoztatást adni a DSB ajánlásainak és határozatainak végrehajtására vonatkozó szándékáról. Ha a gyakorlatban nem lehetséges az ajánlások és határozatok azonnali alkalmazása, az érintett tag ésszerű időtartamot kap ennek megtételére. [...]

[...]

5. Ha az ajánlások és határozatok betartására tett intézkedések létre vagy az idetartozó egyezményekkel való összhangjára vonatkozóan véleménykülönbség van, az ilyen vitákat e vitarendezési eljárások igénybevétele útján kell eldönteni, beleértve, ahol ez lehetséges, az eredeti vizsgálóbizottság igénybevételét. [...]

6. A DSB felügyeli az elfogadott ajánlások vagy határozatok végrehajtását. Az ajánlások vagy határozatok végrehajtásának kérdését bármely tag felvetheti a DSB előtt bármikor annak elfogadását követően. [...]"

9. Végül, az Egyetértés „Kompenzáció és engedmények felfüggesztése” címet viselő 22. cikkének szövegezése a következő:

„1. A kompenzáció és engedmények vagy más kötelezettségek felfüggesztése ideiglenes intézkedések, amelyeket akkor lehet igénybe venni, ha az ajánlásokat és határozatokat ésszerű időtartamon belül nem hajtják végre. Mindazonáltal sem a kompenzáció, sem az engedmények vagy más kötelezettségek felfüggesztése nem részesíthető előnyben az intézkedésnek az idetartozó egyezményekkel való összhangba hozatalát kívánó ajánlás teljes végrehajtásával szemben. A kompenzáció önkéntes, és ha megadják, összhangban kell lennie az idetartozó megállapodásokkal.

2. Ha az érintett tag az idetartozó megállapodásokkal össze nem egyeztethetőnek talált intézkedését nem tudja megfeleltetni, vagy a 21. cikk 3. pontjában meghatározott ésszerű időszakon belül azt az ajánlásokkal és határozatokkal másképpen összhangba hozni, az ilyen tagnak, kívánságra, az ésszerű időszak lejártánál nem később tárgyalásokat kell kezdenie bármely féllel a vitarendezési eljárás szerint, kölcsönösen elfogadható kompenzáció kialakításának céljából. Ha kielégítő kompenzációról az ésszerű időszak lejártától számított 20 napon belül nem sikerül megállapodni, bármely, a vitarendezési eljárást igénybe vevő fél felhatalmazást kérhet a DSB-től, hogy az érintett taggal szemben felfüggeszse az idetartozó megállapodások szerinti engedmények vagy más kötelezettségek alkalmazását.

[...]

8. A megállapodások vagy más kötelezettségek felfüggesztése ideiglenes, és csak addig alkalmazandó, amíg az idetartozó egyezményeknek nem megfelelő intézkedéseket megszüntetik, vagy ha az a tag, amelynek alkalmaznia kell az ajánlásokat és határozatokat, megoldást nem talál az előnyök hatálytalanítására vagy gyengítésére vonatkozóan, illetve amíg kölcsönösen kielégítő megoldást nem érnek el. A fenti 21. cikk 6. pontjának megfelelően a DSB folyamatosan megfigyelés alatt tartja az elfogadott ajánlások vagy határozatok végrehajtását, beleértve azokat az eseteket is, amikor kompenzációra vagy engedmények vagy más kötelezettségek felfüggesztésére került sor, de az intézkedésnek az idetartozó megállapodásokkal való összhangba hozatalát előírányzó ajánlásokat nem hajtották végre.”

A keretmegállapodás

- 10 A keretmegállapodás 4. cikke kimondja:

„A szerződő felek kereskedelmi kapcsolataikban egymást a legnagyobb kedvezményes elbánásban részesítik, összhangban az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) rendelkezéseivel.

A két fél ismételten kinyilvánítja arra vonatkozó akaratát, hogy egymás közötti kereskedelmi forgalmukat ezen Egyezménnyel összhangban bonyolítják.” [nem hivatalos fordítás]

A közösségi szabályozás

- 11 A 404/93 rendelet IV. címe a banánágazatban a korábbi, különböző nemzeti kereskedelmi rendelkezések helyébe a harmadik országokkal folytatott kereskedelem közös rendelkezéseit léptette.

- 12 Egyes harmadik államok panasza alapján e közös behozatali rendszer a WTO keretében vitarendezési eljárás tárgyát képezte.

- 13 Az Egyetértés 17. cikkével létrehozott Állandó Fellebbezési Testület 1997. szeptember 9-én kelt jelentésében megállapította, hogy a harmadik államokkal folytatott kereskedelemnek a 404/93 rendelettel bevezetett rendelkezései bizonyos elemei összeegyeztethetetlenek az 1994. évi GATT I. cikkének (1) bekezdésével és XIII. cikkével. Ezt a jelentést a DSB 1997. szeptember 25-i határozatával fogadta el.

- 14 E határozatot követően a Tanács az 1637/98 rendelettel módosította a 404/93 rendelet IV. címét, annak érdekében, hogy — amint ez a módosító rendelet második preambulumbekzdéséből kitűnik — a „Közösség [teljesítse] a Kereskedelmi Világszervezetnek (WTO) [helyes fordítás: a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) keretében] és a Negyedik Loméi AKCS-EK Egyezményt aláíró országoknak tett nemzetközi kötelezettségvállalásait”, miközben „teljesíteni kell a banánpiac közös szervezésének céljait”. A 2. cikkének második bekezdése értelmében, az 1637/98 rendeletet 1999. január 1-jétől kell alkalmazni, ami egybeesik annak a tizenöt hónapos határidőnek a lejártával, amelyet a DSB szabott a Közösségnek, hogy 1997. szeptember 25-i határozatának eleget tegyen.

- 15 Az így módosított banánbehozatali rendszer fenntartja a különbségtételt egyfelől az afrikai, karib-tengeri és csendes-óceáni államokból (a továbbiakban: AKCS-államok) származó hagyományos és nem hagyományos banán, másfelől pedig a harmadik országokból származó, a régi kereskedelmi rendelkezések hatálya alá tartozó banán között.

- 16 Az 1637/98 rendelettel módosított 404/93 rendelet (a továbbiakban: 404/93 rendelet) 16. cikkének 2. pontja e tekintetben úgy rendelkezik, hogy:

„E cím [„Harmadik országokkal való kereskedelem”] alkalmazásában:

- 1) a hagyományos behozatal AKCS-államokból a következő mellékletben megnevezett AKCS-államokból származó banán[nak] a Közösségbe történő behozatalát jelenti, amely évente legfeljebb 857 700 tonna (tisztá tömeg) lehet; e terméket hagyományos AKCS-banánnak nevezzük;
- 2) a »nem hagyományos behozatal AKCS-államokból« az 1-es pont alá nem tartozó, de az AKCS-államokból származó banán behozatalát jelenti a Közösségbe; e termékeket nem hagyományos AKCS-banánnak nevezzük;
- 3) az AKCS-en kívüli harmadik országokból történő behozatal az AKCS-államok közé nem tartozó harmadik országból származó banán behozatalát jelenti a Közösségbe; e termékeket harmadik országbeli banánnak nevezzük.”

- 17 A 404/93 rendelet 17. cikkének (1) bekezdése értelmében „Minden, a Közösségbe behozott banán esetén behozatali engedélyt kell benyújtani, amelyet a tagállamok állítanak ki bármely érdekelt fél részére [...] a 18. és 19. cikk végrehajtása érdekében elfogadott külön rendelkezések sérelme nélkül.”

18 Ugyanezen rendelet 18. cikke úgy rendelkezik, hogy:

„(1) Minden évben 2 200 000 tonna (tisza tömeg) vámkontingenst kell megnyitni a harmadik országok és a nem hagyományos AKCS-banán behozatalára.

A vámkontingens keretében egy harmadik országból behozott banánra 75 ECU/tonna vámot kell fizetni, míg a nem hagyományos AKCS-országok banánbehozatala vámmentes.

(2) Minden évben egy 353 000 tonnás (tisza tömeg) kiegészítő vámkontingenst kell megnyitni a harmadik országbeli és a nem hagyományos AKCS-banán behozatalára.

E vámkontingens keretében a harmadik országból behozott banán után 75 ECU/tonna vámot kell fizetni, míg a nem hagyományos AKCS-országok banán behozatala vámmentes.

(3) Nem kell vámot fizetni a hagyományos AKCS-banán behozatala esetén.

(4) Amennyiben nincs reális lehetőség a banánellátásban jelentősen érdekelt valamennyi WTO-val szerződött féllel [a helyes fordítás: a WTO Szerződő Feleivel]

való megállapodásra, a Bizottság a 27. cikkben megállapított eljárás szerint feloszthatja az (1) és (2) bekezdésben meghatározott vámkontingenseket és a hagyományos AKCS-mennyiséget az ellátásban nagymértékben érdekelt államok között.”

- 19 A 404/93 rendelet 16. cikke második francia bekezdésében foglalt melléklete, amelyet szintén módosított az 1637/98 rendelet, tartalmazza tizenkét hagyományos AKCS-banánt szállító állam listáját, amelyek részére egy 857 700 tonnás (nettó tömeg) kontingens van fenntartva, anélkül, hogy az egyes államokhoz maximális mennyiségeket rendelne.
- 20 A 404/93 rendelet 19. cikke szerint a behozatalt „a szokásos kereskedelmi forgalmon (»hagyományos vagy új«) alapuló módszerrel összhangban kell kezelni.”
- 21 Minthogy megbízást kapott a harmadik államokkal folytatott kereskedelem új rendelkezéseinek végrehajtására, a Bizottság megalkotta a 2362/98 rendeletet. Ennek 4. cikke a következőképpen szól:

„1. Valamely tagállamban az 5. cikknek megfelelően bejegyzett minden hagyományos piaci szereplő egyedi referenciamennyiséget kap a referencia-időszakban ténylegesen behozott banánmennyiség alapján az I. mellékletben felsorolt összes származási helyre vonatkozólag.

2. Az 1999-ben megvalósuló, a vámkontingensek keretében behozott és a hagyományos AKCS-banán behozatala vonatkozásában, a referencia-időszakot az 1994., 1995. és 1996. év alkotja.” [nem hivatalos fordítás]

22 A 2362/98 rendelet 5. cikke a referenciamennyiség megállapításának módját érinti.

23 Az importigazolások kiállításának módozatai vonatkozásában, az említett rendelet 17. cikke előírja, hogy:

„Amennyiben egy negyedévre, és az I. mellékletben felsorolt egy vagy több származási helyre nézve az engedély iránti kérelmekben foglalt mennyiségek jelentősen meghaladják a 15. cikk alkalmazásával adott esetben rögzített jelzőmennyiséget, vagy meghaladják a rendelkezésre álló mennyiségeket, bizonyos százalékos csökkentés kerül megállapításra.” [nem hivatalos fordítás]

24 Ugyanezen rendelet 18. cikkének rendelkezése szerint:

„1. Amennyiben a 17. cikk alkalmazásával egy vagy több adott származási hely vonatkozásában bizonyos százalékos csökkentés kerül megállapításra, az említett származási helyre vagy helyekre vonatkozó behozatali engedély iránti kérelmet benyújtó piaci szereplő jogosult különösen:

a) a százalékos csökkentést megállapító rendelet közzétételének időpontjától számított tíznapos határidőn belül, az engedélykiadásra illetékes hatósághoz intézett nyilatkozatával lemondani az engedély felhasználásáról; ilyen esetben az engedélyre vonatkozó biztosíték azonnal feloldásra kerül; vagy

b) a kérelmezett, de oda nem ítélt mennyiséggel azonos vagy kisebb mennyiség keretén belül, jogosult egy vagy több új engedély iránti kérelmet benyújtani azon származási helyekre nézve, amelyek vonatkozásában a Bizottság rendelkezésre álló mennyiségeket tett közzé. Ilyen kérelmet az a) pontban megjelölt határidőn belül kell benyújtani, és vonatkozik rá az engedély iránti kérelem valamennyi feltétele teljesítésének előírása.

2. A Bizottság haladéktalanul meghatározza azokat a mennyiségeket, amelyekre — az érintett származási hely vagy helyek vonatkozásában — engedélyek állíthatók ki.” [nem hivatalos fordítás]

25 A 2362/98 rendelet 29. cikke kimondja:

„Amennyiben az I. mellékletben felsorolt egy vagy több származási hely vonatkozásában a behozatali engedélyek iránti kérelmek tárgyát képező mennyiségek 1999 első negyedévére meghaladják az említett mellékletben foglalt mennyiségek 26%-át, a Bizottság megállapítja az érintett származási helyre vagy helyekre vonatkozó bármely kérelemre alkalmazandó százalékos csökkentést.” [nem hivatalos fordítás]

26 Az említett 29. cikk végrehajtásaként, a 2806/98 rendelet 1. cikke a következők szerint állapítja meg a csökkentési együtthatókat:

„1999 első negyedévére a vámkontingens keretében behozott banán és a hagyományos AKCS-banán vonatkozásában a behozatali engedélyeket az engedély

iránti kérelemben szereplő mennyiségeknek 0,5793-es, 0,6740-es, illetőleg 0,7080-es csökkentési együtthatóval beszorzott hányadára kell kiállítani a »Kolumbia«, »Costa Rica«, illetőleg »Ecuador« származási helyet megjelölő kérelmek esetében” [nem hivatalos fordítás]

- 27 A 2806/98 rendelet — a 2362/98 rendelet 18. cikkének (2) bekezdése szerint — meghatározta azokat a mennyiségeket is, amelyekre nézve engedély iránti kérelmeket lehetett még beadni 1999 első negyedében. Ezek az új kérelmek a 102/1999 rendelet tárgyát képezték, amely 1. cikkének 1. pontjában a Panamából származó hagyományos AKCS-banánra 0,9701-es, az „Egyéb” helyről származó banánra pedig 0,7198-es csökkentési együtthatót állapít meg, minthogy a többi származási helyre vonatkozó kérelmeknek — ugyanezen cikk 2. pontja alapján — teljesen eleget lehetett tenni.
- 28 A 608/1999 rendelet az 1999. második negyedévére vonatkozó kérelmekre vonatkozik. A rendelet a „Kolumbia”, „Costa Rica”, illetőleg „Ecuador” származás-megjelöléssel ellátott banán behozatalát érintő kérelmekre 0,5403-es, 0,6743-es, illetőleg 0,5934-es csökkentési együtthatót állapít meg. A többi származási helyre nézve a tagállamok a kérelemben szereplő mennyiségekre állíthatnak ki behozatali engedélyeket.
- 29 Az Ecuadori Köztársaság kérésére az Egyetértés 21. cikkének (5) bekezdése alapján felállított vizsgálóbizottság — 1999. április 12-én kelt jelentésében — megállapította, hogy a harmadik országokkal folytatott kereskedelemnek az 1637/98 rendeletből következő új rendelkezései nem szüntették meg az 1994. évi GATT I. cikke (1) bekezdésének és XIII. cikkének sérelmét. A DSB az említett jelentést 1999. május 6-án fogadta el.

- 30 Ezt követően a közösségi rendszer újabb módosítások tárgyát képezte, amelyeket a 404/93 rendeletet módosító 2001. január 29-i 216/2001/EK tanácsi rendelet (HL L 31., 2. o. , magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 31. kötet, 226. o.) vezetett be.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 31 A Belgiumban bejegyzett Van Parys 20 éve importál Ecuadorból származó banánt az Európai Közösségbe.
- 32 1998. december 14-én a Van Parys a BIRB-hez fordult 26 685 935 kg Ecuadorból származó banán 1999 első negyedévében történő behozatalára vonatkozó engedély iránti kérelemmel. A BIRB megadta az engedélyeket a kérelmekben szereplő mennyiségeknek a 2806/98 rendeletben meghatározott 0,7080-es csökkentési együttható alkalmazásával kiszámított részére.
- 33 A ki nem osztott mennyiség erejéig a Van Parys 1999. január 8-án három újabb, Panamából és más harmadik államokból származó banán behozatalára vonatkozó engedély iránti kérelmet nyújtott be. A BIRB ezekre a kérelmekre is alkalmazott csökkentési együtthatót, a 102/1999 rendeletnek megfelelően.

- 34 1999. március 5-én a Van Parys — 1999 második negyedévére nézve— 35 224 757 kg Ecuadorból származó banán behozatalára vonatkozó engedély iránti kérelmet nyújtott be. E kérelmet kedvezően bírálták el, a 608/1999 rendeletben meghatározott 0,5934-es csökkentési együtthatónak megfelelő mennyiség levonásával.
- 35 A Van Parys két keresetet nyújtott be a Raad van State-hoz a BIRB-nek a behozatali engedélyeket a kérelmezett teljes mennyiségre vonatkozólag megtagadó határozatai ellen. Kereseteiben előadta, hogy e határozatok a Közösségbe történő banánexportot szabályozó és a határozatok alapját képező rendeleteknek — a WTO szabályaira figyelemmel fennálló — jogszerűtlensége miatt szabálytalanok.
- 36 Mivel úgy ítélte meg, hogy — a Bíróság ítélkezési gyakorlatának megfelelően — a nemzeti bíró nem határozhat közösségi aktusok érvényességéről, a Raad van State úgy döntött, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Az [...] 1637/98/EK rendelettel módosított, [...] 404/93/EGK rendelet, a [...] 2362/98/EK rendelet, a [...] 2806/98/EK rendelet, a [...] 102/[19]99/EK rendelet és a [...] 608/[19]99/EK rendelet, önmagukban vagy együttesen megsértik-e az 1994. évi GATT I. cikkét, XIII. cikkének (1) bekezdését és XIII. cikke (2) bekezdésének d) pontját azzal, hogy:

— az 1637/98 rendelet mellékletében felsorolt tizenkét ország javára egy legfeljebb 857 700 [tonnás] banánbehozatali összkvótát (»hagyományos

AKCS-banán») állapítanak meg, és — ehhez kapcsolódóan — hogy ezáltal nem felelnek meg a korlátozásmentes kereskedelmi forgalomhoz közelítő elosztás követelményének, mivel az 1637/98 rendelettel bevezetett, a banánbehozatalt kizárólag vámkontingensek alapján szabályozó rendszer részét képezik;

— a harmadik országokra és a nem hagyományos AKCS-banánra vonatkozóan egy 2 535 000 tonnás összmenyiségű vámkontingenst állapítanak meg, majd pedig e vámkontingenst — mivelhogy az 1994–1996 közötti években a banánbehozatal már korlátozó feltételek hatálya alá esett — nem reprezentatív időszak alapján kiszámított vámtétel alapján osztják el arányosan?

- 2) A fenti 1. pontban említett rendeletek megsértik-e a [...] keretmegállapodás 4. cikkét abban a részében, hogy a Közösség e rendelkezésben kötelezettséget vállalt arra, hogy kereskedelmi forgalmát Ecuadorral a GATT rendelkezéseivel összhangban bonyolítja, és az országot a legnagyobb kedvezményes elbánásban részesíti?

- 3) A fenti 1. pontban említett rendeletek megsértik-e a nemzetközi jogban és a nemzetközi szokásjogban megtalálható bizalomvédelem elvét és a jóhiszeműség követelményét azzal, hogy a Bizottság nem tartja tiszteletben az 1994. évi GATT értelmében a Közösséget terhelő kötelezettségeket, továbbá azzal, hogy a Bizottság — eljárása során — jogait visszaélésszerűen gyakorolta, és nem tartja tiszteletben egy nemzetközi vitarendezési eljárás eredményét, valamint azzal, hogy az 1637/98 rendelet megalkotásakor tett nyilatkozatok ellenére nem dolgozott ki olyan szabályrendszert, amelyben a banánbehozatali engedélyeket »valódi importőrök« részére állítják ki?

- 4) Túllépett-e a Bizottság az 1637/98 rendelettel módosított, [...] 404/93 rendeletben biztosított hatáskörén, amikor a banánbehozatal vámkontingensét

az 1994. évi GATT és a GATS [Általános egyezmény a szolgáltatások kereskedelméről] alapján a Közösséget terhelő, vagy adott esetben a közösségi jognak — a Közösség banánbehozatali rendszerének a WTO hatályos egyezményeihez igazítására irányuló kifejezett szándék következtében — pozitív jogi szabályokként részét képezni hivatott kötelezettségek figyelmen kívül hagyásával állapította meg?”

Az első, harmadik és negyedik kérdésről

- 37 Első, harmadik és negyedik kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében azt kéri a Bíróságtól, hogy bírálja el a 404/93 rendelet, valamint a 2362/98, 2806/98, 102/1999 és 608/1999 rendeletek érvényességét, tekintettel az 1994. évi GATT I. és XIII. cikkére.
- 38 E vizsgálat elvégzése előtt el kell döntenit az a kérdést, hogy vajon a WTO-megállapodások a Közösség jogalanyai számára keletkeztetnek-e jogot arra nézve, hogy bíróság előtt — valamely közösségi jogi szabályozás érvényességének vitatásakor — hivatkozhatnak ezekre az egyezményekre, abban a feltételezett esetben, ha a DSB megállapította, hogy mind a szóban forgó szabályozás, mind a Bizottság által ezt követően, többek között avégett elfogadott szabályozás, hogy megfeleljen a szóban forgó WTO-szabályoknak, összeegyeztethetetlen ez utóbbiakkal.
- 39 E tekintetben állandó ítélkezési gyakorlat az, hogy — figyelemmel természetükre és felépítésükre — a WTO-megállapodások elvileg nem szerepelnek azon jogi normák között, amelyek tekintetében a Bíróság vizsgálja a közösségi intézmények aktusainak jogszerűségét (a C-149/96. sz., Portugália kontra Tanács ügyben 1999. november 23-án hozott ítélet [EBHT 1999., I-8395. o.] 47. pontja; a C-307/99. sz. OGT Fruchthandelsgesellschaft ügyben 2001. május 2-án hozott végzés [EBHT 2001., I-3159. o.] 24. pontja; a C-27/00. és a C-122/00. sz., Omega Air és társai ügyben

2002. március 12-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-2569. o.] 93. pontja; a C-76/00. P. sz., Petrotub és Republica kontra Tanács ügyben 2003. január 9-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-79. o.] 53. pontja és a C-93/02. P. sz., Biret International kontra Tanács ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-10497. o.] 52. pontja).

- 40 A Bíróság csak abban a feltételezett esetben vizsgálhatja a szóban forgó közösségi aktusnak a WTO-szabályokra figyelemmel fennálló jogszerűségét, ha a Közösség a WTO keretében vállalt valamely kötelezettséget szándékozott azzal végrehajtani, vagy — mint jelen esetben — ha a közösségi aktus kifejezetten utal a WTO-megállapodások egyedi rendelkezéseire (lásd az 1947. évi GATT vonatkozásában a 70/87. sz., Fediol kontra Bizottság ügyben 1989. június 22-én hozott ítélet [EBHT 1989., 1781. o.] 19–22. pontját és a C-69/89. sz., Nakajima kontra Tanács ügyben 1991. május 7-én hozott ítélet [EBHT 1989., I-2069. o.] 31. pontját, valamint a WTO-megállapodásokat illetően a Portugália kontra Tanács ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 49. pontját és a Biret International kontra Tanács ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 53. pontját).
- 41 Márpedig a Közösség azzal, hogy jelen esetben — a DSB 1997. szeptember 25-i határozatának elfogadását követően — kötelezettséget vállalt a WTO szabályainak — különösen pedig az 1994. évi GATT I. cikke (1) bekezdésének és XIII. cikkének — való megfelelésre, nem szándékozott a WTO keretében olyan különös kötelezettséget vállalni, amely a közösségi bíró előtt a WTO szabályaira való hivatkozás meg nem engedettsége alóli kivételt indokolna, illetőleg amely a bíró számára lehetővé tenné a szóban forgó közösségi rendelkezéseknek a WTO-szabályokra figyelemmel történő jogszerűségi vizsgálatát.
- 42 Elsősorban, hangsúlyozni kell ugyanis, hogy akár a DSB-nek a valamely tag által tett intézkedések WTO-szabályokkal való összeegyeztethetlenségét megállapító határozata megléte esetén is, a WTO-n belüli vitarendezési rendszer — amint azt a Bíróság már kimondta — az egyezmény részes felei közötti tárgyalásoknak fontos szerepet szán (a Portugália kontra Tanács ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 36–40. pontja).

- 43 Ily módon, jóllehet a felek között közös megegyezéssel létrejött és az érintett megállapodásokkal összeegyeztethető megoldás hiányában a vitarendezési mechanizmus elsődleges célja rendszerint — az Egyetértés 3. cikkének (7) bekezdése szerint — az, hogy elérje a szóban forgó intézkedések visszavonását, amennyiben összeegyeztethetőségük a WTO szabályaival vitás, ugyanez a rendelkezés lehetővé teszi azonban — amennyiben az intézkedés azonnali visszavonása nem megvalósítható — kompenzáció nyújtását vagy az engedmények vagy más kötelezettségek alkalmazása felfüggesztésének engedélyezését átmenetileg, illetőleg addig is, amíg az összeegyeztethetetlen intézkedés visszavonásra kerül (lásd ilyen értelemben a Portugália kontra Tanács ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 37. pontját).
- 44 Való igaz, hogy az említett Egyetértés 3. cikkének (7) bekezdése és 22. cikkének (1) bekezdése szerint a kompenzáció és az engedmények alkalmazásának vagy más kötelezettségek teljesítésének felfüggesztése ideiglenes intézkedésnek minősül, amelyet abban az esetben lehet alkalmazni, ha a DSB ajánlásai és határozatai ésszerű határidőn belül nem kerülnek végrehajtásra; az említett rendelkezések közül a második előnyben részesíti az intézkedésnek a vonatkozó WTO-megállapodásokkal való összhangba hozatalát célzó ajánlás teljes végrehajtását (a Portugália kontra Tanács ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 38. pontja).
- 45 Mindazonáltal, ugyanezen 22. cikk (2) bekezdése előírja, hogy ha az érintett tag elmulasztja az említett ajánlások és határozatok ésszerű határidőn belüli végrehajtására vonatkozó kötelezettségét, az ilyen tagnak, kívánságra, az ésszerű határidő lejártánál nem később tárgyalásokat kell kezdenie bármely féllel a vitarendezési eljárás szerint, kölcsönösen elfogadható kompenzáció kialakításának céljából. Ha kielégítő kompenzációról az ésszerű időszak lejártától számított 20 napon belül nem sikerül megállapodni, bármely, a vitarendezési eljárást igénybe vevő fél felhatalmazást kérhet a DSB-től, hogy az érintett taggal szemben felfüggeszse a WTO-egyezmények szerinti engedmények vagy más kötelezettségek alkalmazását.

- 46 Ezenkívül az Egyetértés 22. cikkének (8) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a vita — az Egyetértés 21. cikke 6. pontjának megfelelően — megoldásáig a DSB napirendjén marad, vagyis mindaddig, amíg „ki nem küszöbölik” a WTO szabályaival összeegyeztethetetlen intézkedést, vagy amíg a felek nem találnak „kölsönösen kielégítő megoldást”.
- 47 A DSB ajánlásainak és határozatainak betartására tett intézkedések összhangjára vonatkozó véleménykülönbség esetén, az Egyetértés 21. cikkének (5) bekezdése szerint a vitát „e vitarendezési eljárások igénybevétele útján” kell eldönteni, ami magában foglalja, hogy a felek tárgyalásos megoldásra törekednek.
- 48 Ilyen körülmények között annak előírása, hogy a bíróságok kötelesek a WTO-megállapodásokkal esetlegesen összeegyeztethetetlen belső jogszabályok alkalmazását mellőzni, azzal a következménnyel járna, hogy megfosztaná a szerződő felek jogalkotó és végrehajtó szerveit az Egyetértés 22. cikkében biztosított azon lehetőségtől, hogy — akár időlegesen is — tárgyalásos megoldásra jussanak (a Portugália kontra Tanács ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 40. pontja).
- 49 Az alapeljárás vonatkozásában az iratokból a következők tűnnek ki:
- a Közösség, miután kinyilvánította szándékát a DSB-nek, hogy e testület 1997. szeptember 25-i határozatának eleget kíván tenni, a számára e célból megszabott határidő lejártakor módosította a közösségi banánbehozatali rendszert;
 - mivel az Ecuadori Köztársaság vitatta a harmadik országokkal folytatott kereskedelemről szóló — az 1637/98 rendeletből következő — új rendelkezé-

seknek a WTO szabályaival való összeegyeztethetőségét, az Egyetértés 21. cikke (5) bekezdése alapján egy *ad hoc* vizsgálóbizottságot bíztak meg a kérdés tisztázásával, amely megállapította — a DSB által 1999. május 6-án elfogadott — jelentésében, hogy az említett rendszer továbbra is sérti az 1994. évi GATT I. cikkének (1) bekezdését és XIII. cikkét;

- külön rendelkezésként, az Amerikai Egyesült Államokat feljogosították arra, hogy 1999-ben — az Egyetértés 22. cikke (2) bekezdése alapján és egy választottbírói eljárás lezárultával — a Közösséggel szemben felfüggeszse bizonyos szintig az engedmények alkalmazását;

- a közösségi rendelkezéseknek a 216/2001 rendelettel eszközölt módosításait — a rendelet 2. cikke második bekezdése alapján — 2001. április 1-jétől kellett alkalmazni;

- a közösségi szabályozásnak a WTO szabályaival történő összehangolását az Amerikai Egyesült Államokkal 2001. április 11-én és az Ecuadori Köztársasággal 2001. április 30-án megkötött megállapodások tárgyalása során kísérelték meg.

50 Ezt a megoldást, amellyel a Közösség a WTO-megállapodásokon alapuló kötelezettségeknek az AKCS-államok felé vállalt kötelezettségekkel, valamint a közös agrárpolitika megvalósításához alapvető követelményekkel való összeegyeztetésére törekedett, veszélyeztette volna, amennyiben a közösségi bíró — a DSB által 1997. szeptember 25-i határozata végrehajtására szabott határidő 1999 január hónapjában bekövetkezett lejártakor — lehetőséget kap a szóban forgó közösségi intézkedések jogszerűségének a WTO szabályaira figyelemmel történő vizsgálatára.

- 51 E határidő lejártá ugyanis nem jelenti azt, hogy a Közösség kimerítette volna a más felekkel fennálló vitája megoldására az Egyetértésben felsorolt lehetőségeket. Ilyen körülmények között, a közösségi bíró részére — pusztán a határidő lejártának ténye miatt — annak előírása, hogy valamely közösségi intézkedés jogszerűségét a WTO szabályaira figyelemmel vizsgálja, azzal a következménnyel járhatna, hogy a vita mindkét fél számára elfogadható, és az említett szabályokkal összhangban lévő megoldás keresése során gyengíthetné a Közösség tárgyalási pozícióját.
- 52 Az előbbi megfontolásokból az következik, hogy az alapügyben vitatott 1637/98 rendelet és a végrehajtására alkotott rendeletek nem tekinthetők olyan intézkedéseknek, amelyek célja a WTO keretében vállalt valamely különös kötelezettségnek a közösségi jogrendben való végrehajtásának biztosítása. Ezek az aktusok nem utalnak kifejezetten a WTO-megállapodások egyedi rendelkezéseire sem.
- 53 Másodsorban, amint azt a Bíróság a Portugália kontra Tanács ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 43–46. pontjában kimondta, hogy annak elfogadása, hogy a közösségi jognak a WTO szabályaival való összhangja biztosítása közvetlenül a közösségi bíróra hárul, megfosztaná a Közösséget jogalkotó és végrehajtó szerveit attól a mozgástértől, amellyel a Közösség kereskedelmi partnereinek hasonló szervei rendelkeznek. Az bizonyos, hogy a megállapodások szerződő felei, köztük a Bizottság kereskedelmi szempontból legfontosabb partnerei, a WTO-megállapodások tárgya és célja alapján éppen arra a következtetésre jutottak, hogy e megállapodások nem tartoznak azon jogi normák közé, amelyek alapul vételével bíróságaik a belső jogszabályaik jogszerűségét vizsgálják. A viszonyosság ilyen hiánya — ha elfogadják — azzal a kockázattal járna, hogy kiegyensúlyozatlanná válna a WTO-szabályok alkalmazása.
- 54 Az előzőekből az következik, hogy — az alapügy körülményei között — egy gazdasági szereplő nem hivatkozhat valamely tagállam bírósága előtt arra, hogy egy

közösségi szabályozás összeegyeztethetetlen a WTO bizonyos szabályaival, még akkor sem, ha a DSB az említett szabályozást azokkal összeegyeztethetetlennek nyilvánította.

A második kérdésről

- 55 Második kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 404/93, 2362/98, 2806/98, 102/1999 és 608/1999 rendelet összeegyeztethető-e a keretmegállapodás 4. cikkével.
- 56 Meg kell állapítani, hogy e cikk, amelynek értelmében a szerződő felek egymást az 1994. évi GATT I. cikkében foglalt legnagyobb kedvezményes elbánásban részesítik, nem ró semmilyen további terhet az említett felekre a WTO szabályai alapján őket egyébként is terhelő kötelezettségeken felül.
- 57 Amint azt a Bizottság helyesen emeli ki, az említett 4. cikket olyan időszakban iktatták a keretmegállapodásba, amikor az Andok-paktum tagállamai még nem voltak tagjai a WTO-nak, és anélkül, hogy ezzel az 1994. évi GATT-ból eredő kötelezettségek terjedelme és természete módosításra került volna.
- 58 E körülmények között, az első, a harmadik és a negyedik kérdésre válaszként kifejtett, a valamely tagállam bírósága előtt a WTO-szabályokra való hivatkozás lehetőségével kapcsolatban kifejtett indokolás érvényes a keretmegállapodás 4. cikkének értelmezésére is.

A költségekről

- 59 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

- 1) Az alapügy körülményei között, egy gazdasági szereplő nem hivatkozhat valamely tagállam bírósága előtt arra, hogy egy közösségi szabályozás összeegyeztethetetlen a Kereskedelmi Világszervezet egyes szabályaival, még akkor sem, ha a többoldalú tárgyalások uruguayi fordulóján (1986–1994) elért megállapodásoknak a Közösség nevében a hatáskörébe tartozó ügyek tekintetében történő megkötéséről szóló, 1994. december 22-i 94/800/EK tanácsi határozattal jóváhagyott, a Kereskedelmi Világszervezet létrehozó egyezmény 2. mellékletét alkotó, a vitarendezés szabályairól és eljárásairól szóló Egyetértés 2. cikkének (1) bekezdésében foglaltak szerint létrejött Vitarendezési Testület az említett szabályozást azokkal összeegyeztethetetlennek nyilvánította.

Aláírások